

بنام خدا

فصل ۶

بازار سهام

تعریف بازار سهام چیست؟

بازاری که در آن سهام یا از طریق مبادله بازارهای منسجم و قانونمند (نظیر بورس) و یا در بازارهای خارج از بورس توزیع شده و مورد معامله قرار می‌گیرند، بازار سهام گفته می‌شود. این اصطلاح که با نام بازار بورس نیز شناخته می‌شود، یکی از حساس‌ترین حوزه‌های اقتصاد بازار است زیرا بازار سهام به شرکت‌ها امکان دسترسی به سرمایه و سرمایه‌گذاران از طریق توزیع بخشی از مالکیت شرکت به همراه پتانسیلی برای محقق کردن درآمدها بر پایه عملکرد آتی خود می‌بخشد.

بازار سهام نقطه تقاطع خریداران و فروشندگانی است. اوراق بهادار معامله شده در بازار سهام می‌توانند به صورت عام که در بازار سهام لیست می‌شوند، بوده یا اینکه سهام شرکت‌های خصوصی باشند. اغلب، سهام شرکت‌های خصوصی از طریق معامله گران انجام می‌گیرد که در حقیقت به این نوع بازارها، بازار خارج از بورس یا OTC گفته می‌شود. بازار خارج از بورس اصطلاحی برای معرفی بازاری غیر متشکل و غیررسمی است که در آن فروشندگان و خریداران گرد هم می‌آیند و سهام خود را به صورت مستقیم با یکدیگر مبادله می‌کنند.

• بازار بورس اوراق بهادار

مکانی را که سهام شرکتها در آن مورد معامله قرار می‌گیرند بازار بورس اوراق بهادار می‌گویند. بازارهای بورس متعددی در سراسر جهان وجود دارند و می‌توانند مکان‌های فیزیکی و واقعی بوده یا اینکه مجازی باشند. نزدک آمریکا مثالی است از بازار بورس مجازی که در آن سهام شرکتها به صورت الکترونیکی و از طریق کامپیوتر معامله می‌شوند. بورس‌های اوراق بهادار الکترونیک اغلب دارای یک بازار ساز هستند. بازارساز یک شرکت کارگزاری است که برای تسهیل معامله سهام خاص آن را خرید و فروش می‌نماید. این کار با ریسکی برای شرکت همراه است ولی باعث می‌شود تا فرآیند مبادله برای یک سهام خاص، به شکل بهتری عمل نماید. بورس‌های الکترونیک روز به روز رایج‌تر می‌شوند و حالا بر مبادلات فیزیکی ترجیح دارند.

• معامله در بازار سهام

در بازار سهام، سرمایه‌گذاران با ارائه یک قیمت خاص، پیشنهاد خود را ارائه می‌دهند و فروشندگان هم خواهان قیمت مشخصی می‌باشند. وقتی این دو قیمت‌ها با هم تطبیق می‌یابند، فروش اتفاق می‌افتد، اولین سرمایه‌گذاری که بهترین پیشنهاد را ارائه می‌دهد، اولین شخصی خواهد بود که سهام را از آن خود می‌نماید. وقتی یک خریدار حاضر است هر قیمتی برای سهام بدهد، او در حال خرید به قیمت بازار است. به طور مشابه، زمانی که فروشنده‌ای هر قیمت برای سهام را می‌پذیرد، او با قیمت بازار سهام خود را می‌فروشد.

شرکت‌ها به این خاطر سهام می‌فروشند تا برای رشد کسب‌وکارشان سرمایه جمع کنند. وقتی یک شرکت سهام خود را در بازار ارائه می‌کند، به این معنی است که سهام شرکت به صورت عمومی در بازار سهام معامله می‌شود و هر سهم به منزله بخشی از مالکیت شرکت به شمار می‌رود. این کار برای سرمایه‌گذاران جذاب است و وقتی که یک شرکت عملکرد خوبی دارد، سرمایه‌گذاران آن با افزایش ارزش سهامشان پاداش می‌گیرند؛ اما ریسک زمانی به وجود می‌آید که شرکت عملکرد خوبی نداشته و ارزش سهامش کاهش می‌یابد. سهام شرکتها معمولاً به آسانی و به سرعت خرید و فروش می‌شوند و فعالیت‌های مثبت و منفی حول سهام شرکت بر ارزش آن تأثیر می‌گذارد. به طور مثال، زمانی که تقاضای زیادی برای سرمایه‌گذاری در شرکت وجود دارد، قیمت سهام افزایش خواهد یافت و زمانی که سرمایه‌گذاران زیادی می‌خواهند تا سهامشان را بفروشند، ارزش پایین می‌رود.

بازار سهام به دو بخش اصلی تقسیم شود: بازار اولیه و بازار ثانویه. بازار اولیه جایی است که در آن اوراق بهادار شرکتها برای اولین بار به بازار عرضه می‌شود و سهام و اوراق قرضه به صورت مستقیم از شرکت توزیع می‌شوند. هر معامله متعاقب آن در بازار ثانویه رخ می‌دهد که در آن پول‌های حاصل از سهام به حساب سرمایه‌گذاران می‌رود و نه خود شرکت.

قیمت سهام چه معنایی برای اقتصاد دارند

به‌طور کلی، افزایش قیمت سهام برای شرکت‌ها در یک کشور خاص، نشانگر سلامت و رشد بازار است. از طرف دیگر، سقوط در روند قیمت‌ها ممکن است به منزله ضعف اصول بنیادی اقتصاد یک کشور باشد. این بدان خاطر است که افزایش قیمت نشان می‌دهد که بسیاری از خریداران پول خود را در سلامت و رشد آینده اقتصاد، به عنوان یک کل، سرمایه‌گذاری می‌کنند.

در زمان بحرانهای اقتصادی افراد ترجیح می‌دهند پول خود را به دارایی‌های فیزیکی نظیر طلا یا مسکن تبدیل کنند و علاقه‌ای به سرمایه‌گذاری در بورس یا سپرده‌گذاری در بانک ندارند. برعکس در زمان رونق اقتصادی افراد بسیاری به سمت بازار سهام تمایل دارند تا با سرمایه‌گذاری در سهام شرکتها، سهمی از سفره پر نعمت بورس نصیب خود کنند.

بنابراین، سهم در تعریف بسیار ساده، بیانگر میزان مالکیت فرد از یک دارایی است.

مفهوم دیگری که بلافاصله پس از مفهوم سهام با آن مواجه می‌شویم، شرکت سهامی است.

شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده است

و هریک از صاحبان سهام به میزان سهمی که دارند،

در شرکت مسئولیت داشته و در سود و زیان حاصل از فعالیت شرکت نیز سهیم خواهند بود.

کارخانه‌ای که در مثال قبل ذکر کردیم، در واقع یک شرکت سهامی است که هزار نفر سهامدار آن هستند.

اگر به خاطر داشته باشید، در بیان تاریخچه بورس هم گفتیم که اساساً شرکت‌های سهامی،

زمانی شکل گرفتند که بازرگانان به این فکر افتادند تا با سهیم کردن دیگران در کسب و کار خود،

علاوه بر تأمین منابع مالی موردنیاز برای کسب و کار، سود و زیان احتمالی حاصل از این کسب و کار را بین گروهی از افراد تقسیم کنند.

شرکت های سهامی، خود به دو دسته تقسیم می شوند

الف: شرکت های سهامی خاص:

شرکت سهامی خاص، شرکتی است که همه سرمایه آن را موسسان (بنیانگذاران) شرکت تأمین می کنند

و بنابراین، سهام آن برای عموم عرضه نمی شود.

تعداد سهامداران در شرکت سهامی خاص باید حداقل ۳ نفر باشد.

حداقل سرمایه موردنیاز برای تأسیس شرکت سهامی خاص هم یک میلیون ریال (صد هزار تومان) است.

ب: شرکت سهامی عام:

شرکتی است که بخشی از سرمایه موردنیاز آن، از طریق عرضه سهام به عموم مردم تأمین می شود.

در شرکت های سهامی عام، تعداد سهامداران نباید از ۵ نفر کمتر باشد.

حداقل سرمایه موردنیاز برای تأسیس شرکت سهامی عام، ۵ میلیون ریال (۵۰۰ هزار تومان) است.

یکی از مهمترین شروط عرضه سهام شرکت ها در بورس این است که شرکت، سهامی عام باشد.

خب، تا اینجا با مفهوم سهام و شرکت های سهامی تا حدی آشنا شدید.
لازم است در اینجا چند نکته را در خصوص سهام و شرکت های سهامی ذکر کنیم:

نکته اول

ویژگی مهمی که سهام را در مقایسه با اوراق بهادار با درآمد ثابت مثل اوراق مشارکت و اوراق اجاره، برای سرمایه‌گذاران جذاب می‌کند، امکان کسب سود بیشتر در ازای پذیرش ریسک بالاتر است، زیرا اگر سرمایه‌گذار انتخاب مناسبی داشته باشد و سهام شرکت خوبی را انتخاب کند، می‌تواند بازدهی بالاتری در مقایسه با اوراق مشارکت و اوراق اجاره بدست آورد.

نکته دوم

ریسک، ویژگی ذاتی سهام است، بنابراین، خرید و فروش سهام به افرادی که به هیچ عنوان توانایی و یا علاقه‌ای به پذیرش ریسک ندارند، توصیه نمی‌شود. اینگونه افراد بهتر است در اوراق بهادار با درآمد ثابت، مانند اوراق مشارکت و اوراق اجاره سرمایه‌گذاری کنند.

نکته سوم

دارندگان سهام، صرفاً در سود و زیان و منافع شرکت سهامی نخواهند بود، بلکه به میزان سهمی که در اختیار دارند، در قبال تعهدات شرکت نیز مسئولیت دارند. بنابراین، لازم است سرمایه‌گذار قبل از خرید سهام یک شرکت، بطور کامل وضعیت آن شرکت را بررسی نماید. البته، ذکر این نکته لازم است که شرکت‌هایی که سهامشان در بورس خرید و فروش می‌شود، اغلب شرکت‌های بزرگ، سودآور و دارای شرایط عمومی مناسب هستند،

اما به هر حال، این موضوع نباید موجب شود که سرمایه‌گذار بدون تحلیل، برای خرید یا فروش سهم تصمیم بگیرد.